

През първата половина на 2026 г. в Националната система за ранно предупреждение е постъпила информация за 13 нови психоактивни вещества, установени за първи път на територията на България. 10 от тях са от групата на полусинтетичните канабиноиди. Останалите са синтетични канабиноиди (2) и синтетичен катинон.

През първата половина на 2026 г. официално са докладвани 27 нови психоактивни вещества, регистрирани за първи път в Европейската система за ранно предупреждение за нови психоактивни вещества.

На европейско ниво в средата на септември 2026 г. от EUDA се наблюдават 1103 нови психоактивни вещества.

На световно ниво в средата на септември 2026 г. от UNODC се наблюдават 1529 нови психоактивни вещества. През 2025 г. се съобщава за 679 НПВ, регистрирани на световния пазар на наркотици, на базата на информация от 155 страни.

National Early Warning System

БРОЙ 17 / 2026 г.

Информационен бюлетин

за нови психоактивни вещества

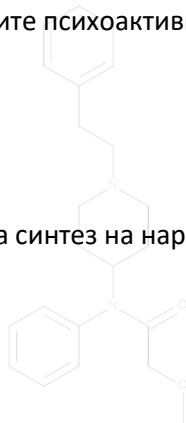
Съдържание:

Новини

Нови психоактивни вещества, идентифицирани в България през първата половина на 2026 г.	2
Нови психоактивни вещества, идентифицирани в Европа през първата половина на 2026 г.	5
Мониторинг на новите психоактивни вещества на европейско ниво	6

Внимание

Девет прекурсора за синтез на наркотици поставени под контрол от ЕС	7
Кетаминът в Европа	9

На фокус

Европейски доклад за наркотиците 2026 г. Общ преглед на новите психоактивни вещества на европейско ниво	11
Световен доклад за наркотиците 2026 г. Общ преглед на новите психоактивни вещества на световно ниво	21

Изготвил:

Ина Методиева

Редактор:

Александър Панайотов, дс

НАЦИОНАЛЕН ФОКУСЕН ЦЕНТЪР
ЗА НАРКОТИЦИ И НАРКОМАНИИ

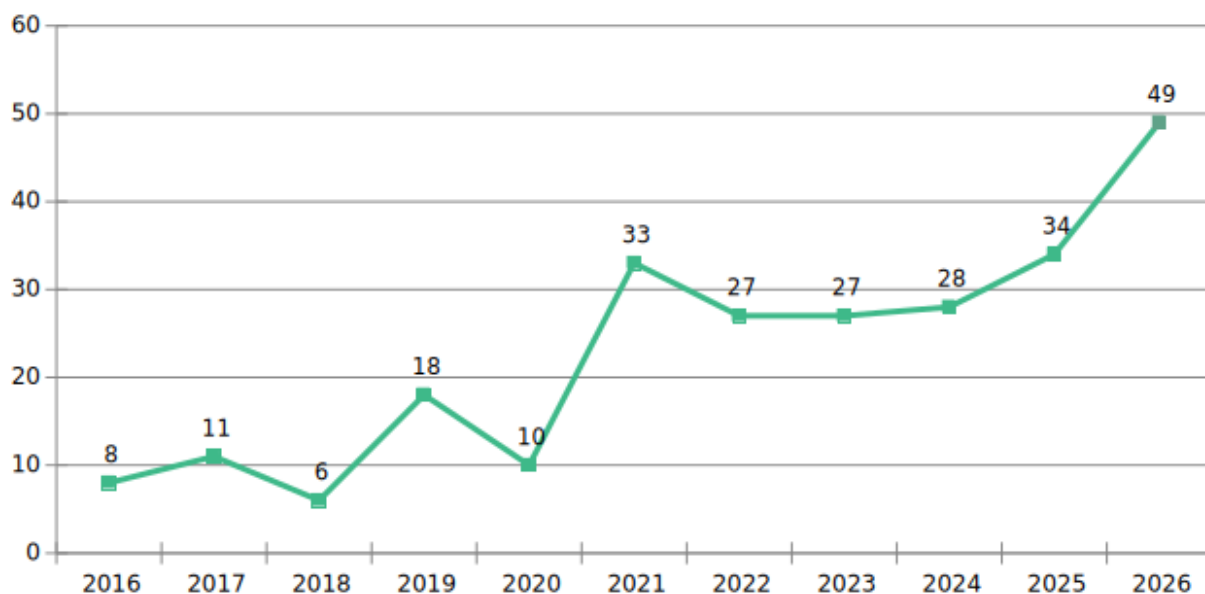

НОВИНИ

Нови психоактивни вещества, идентифицирани в България през първата половина 2026 г.

През първата половина на 2025 г. в България са **идентифицирани 49 нови психоактивни вещества** (НПВ), като това е най-високият брой досега за период от шест месеца. Подобно рязко повишаване е наблюдавано през 2021 г., когато броят им достига 33, а годината преди това са били 10 (2020 г.). След това се запазва постоянна тенденция, без динамични промени, до 2026 г. За сравнение, през 2025 г., за цялата календарна година са докладвани общо 52 нови психоактивни вещества.

**БРОЙ НОВИ ПСИХОАКТИВНИ ВЕЩЕСТВА, РЕГИСТРИРАНИ В БЪЛГАРИЯ
ПРЕЗ ПЪРВАТА ПОЛОВИНА НА ГОДИНИТЕ (2016 – 2026 Г.)**

Източник: EWS, НФЦ, НЦОЗА.

Забележка: Броят НПВ за 2019 г. е за цялата година.

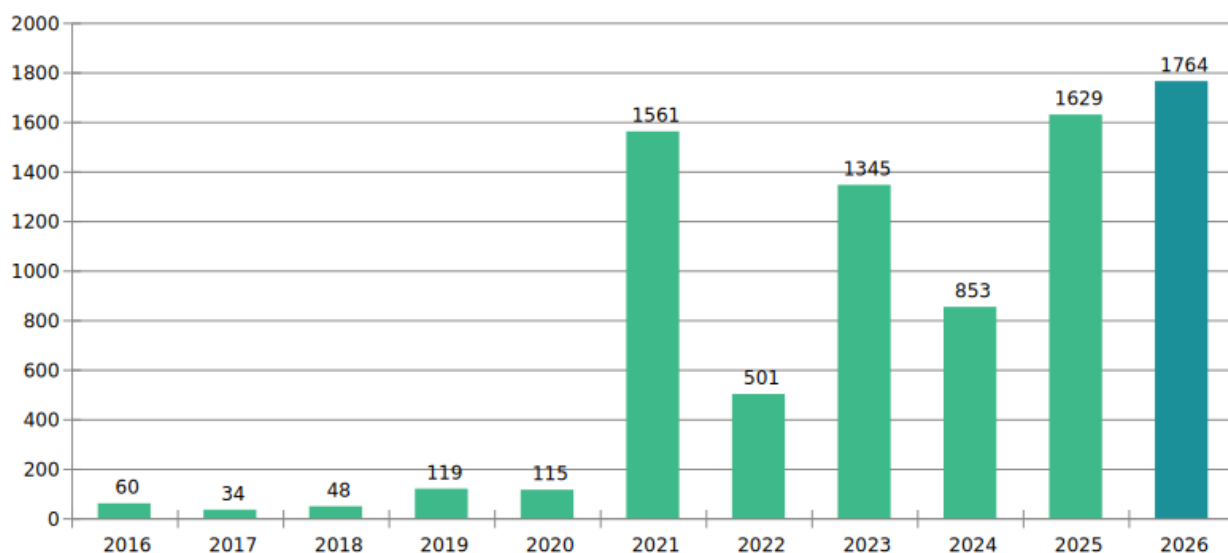
Броят на докладваните случаи на изземване на нови психоактивни вещества в периода януари-юни 2026 г. е **1764** (през 2025 г. броят им е 1629), с общо количество **(18251,08 грама и 38 милилитра)**. За разлика от рекордния брой нови психоактивни вещества докладвани в страната ни през първите шест месеца, то иззетите количества са около **4 пъти по-малко** в сравнение със същия период през 2025 г. - 80850,36 гр.

От всички докладвани случая – 212 случая (с тегло 3925,66 грама и 38 милилитра) са с вещества представляващи течности или вейпове, 129 случая (с тегло 6456,12 грама) са твърди вещества, а 1420 случая (с общо нето тегло 7627,21 грама) представляват растителни материали. Тези данни показват, че броят на докладваните случаи, разпределени между отделните групи не търпи сериозни промени, което затвърждава постоянната тенденция на пазара на нелегални наркотици в страната.

Независимо, че иззетите количества нови синтетични наркотици са значително по-малко през първата половина на 2026 г., то в Системата за ранно предупреждение (EWS), отново най-голям

дъл от тях принадлежи на **синтетични канабиноиди** – **9159,72 грама** (79654,79 грама през 2025 г., 30214,29 грама през 2024 г. и 23379,38 грама през 2023 г.) в **1594 случая на изземване** (1372 през 2025 г.). Веднага след синтетичните канабиноиди се нареждат **полусинтетичните канабиноиди** с общо количество 3888,21 грама, в 133 отделни случая, като това съотношение е близко до отчетеното през първата половина на 2025 г.

БРОЙ СЛУЧАИ НА ИЗЗЕМВАНИЯ НА НОВИ ПСИХОАКТИВНИ ВЕЩЕСТВА В БЪЛГАРИЯ ПРЕЗ ПЪРВАТА ПОЛОВИНА НА ГОДИНИТЕ (2016 – 2026 Г.)

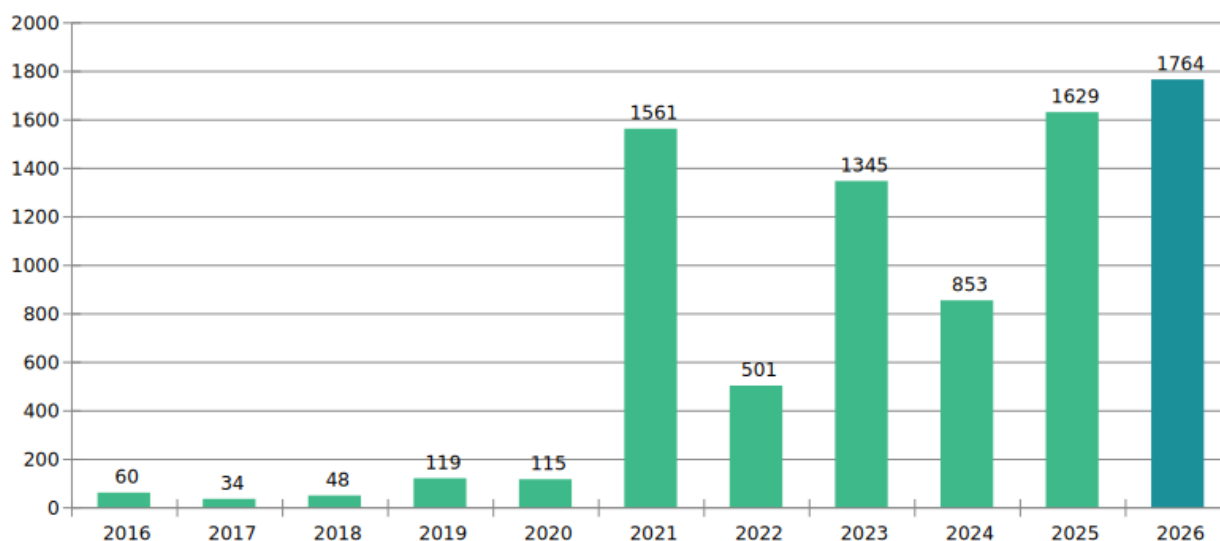
Източник: EWS, НФЦ, НЦОЗА.

Количеството за 2019 г. е за цялата година.

Забелязва се осезаема разлика в броя на регистрирани случаи и съответните количества между синтетични и полусинтетични канабиноиди. Регистрираните случаи със синтетични канабиноиди са около 12 пъти повече от тези с полусинтетични канабиноиди, но за сметка на това, количествата са едва над 2 пъти повече. Това показва, че макар регистрираните случаи с полусинтетични канабиноиди все още да не са достигнали своя пик, то количествата за случай значително надвишават, тези установени при синтетичните канабиноиди. Това може да предположи, че синтетичните канабиноиди остават все така търсени на нелегалния пазар на наркотици, но полусинтетичните канабиноиди продължават да навлизат усилено на него.

Други вещества установени в страната през първата половина на 2026 г. са от групите на **арилалкиламини (1), катинони (4), триптамини (2) и растения и екстракти (1)**. След няколко години на сравнително слаба поява на катиноните в България, през първите 6 месеца на годината са докладвани четири различни катинона, в 16 отделни случая на изземване с общо количество 1162,42 грама. До момента в България не са установени случаи с нови синтетични опиоиди и в частност нитазени и орфини, които са все по-често срещани в други страни на Европа. За разлика от тях, фентанилите, които до преди две години не бяха споменавани в страната, през изминалата 2025 г. и първите шест месеца на 2026 г. се появяват на уличния пазар на наркотици и са все по-масово разпространени. В периода януари-юни 2026 г. са докладвани в общо 348 случая с общо количество 3360,81 грама.

КОЛИЧЕСТВА НОВИ ПСИХОАКТИВНИ ВЕЩЕСТВА, ИЗЗЕТИ В БЪЛГАРИЯ ПРЕЗ ПЪРВАТА ПОЛОВИНА НА ГОДИНИТЕ (2016 – 2026 Г.) (В ГРАМОВЕ)

Източник: EWS, НФЦ, НЦОЗА.

Количеството за 2019 г. е за цялата година.

Други вещества установени в страната през първата половина на 2025 г. са от групите на **арилалкиламини (3), катинони (2), триптамини (1), пиперидини и пиролидини (1) и растения и екстракти (1)**. За разлика от общата световна тенденция, в България не са установени случаи с нови синтетични опиоиди и в частност нитазени.

В съответствие с наблюдаваната тенденция през предходните няколко години, най-често анализирано вещество на територията на страната е **5F-ADB (3592,43 грама в 915 случая)**. Броят на установените случаи е сходен с изминалата година, но количествата са около два пъти по-малко. Други често докладвани вещества за този период са **MDMB-4en-PINACA (207 случая)** и **хексахидроканабинол (ННС) (71 случая)**.

Плавно, но в нарастваща степен, са и промените при веществата продавани в различни комбинации (**смеси**) от синтетични и полусинтетични канабиноиди. Докладваните случаи са **335 с общо количество 3802,91 грама**. Установени са комбинации между две, три и четири различни вещества, като най-често срещани са комбинации с две различни вещества. Впечатление прави комбинацията между 5F-ADB и MDMB-INACA – 151 случая (66 през 2025 г.), която се очертава като най-често срещана. MDMB-INACA представлява прекурсор за синтез на различни синтетични канабиноиди, в това число и 5F-ADB.

13 от новите психоактивни вещества докладвани в Системата за ранно предупреждение (EWS) са установени за първи път на територията на България, а **1** от тях е с поява и за първи път в Европа.

Новите психоактивни вещества регистрирани за първи път в страната са от групите на полусинтетичните канабиноиди (10), синтетичните канабиноиди (2) и катиноните (1). Това затвърждава тенденцията, че макар и в по-малък брой регистрирани случаи, полусинтетичните канабиноиди навлизат с постоянна скорост на нелегалния пазар на наркотици, което отговаря на общата европейска и световна тенденция.

Източници: Система за ранно предупреждение за нови психоактивни вещества (EWS), НФЦ
EUDA

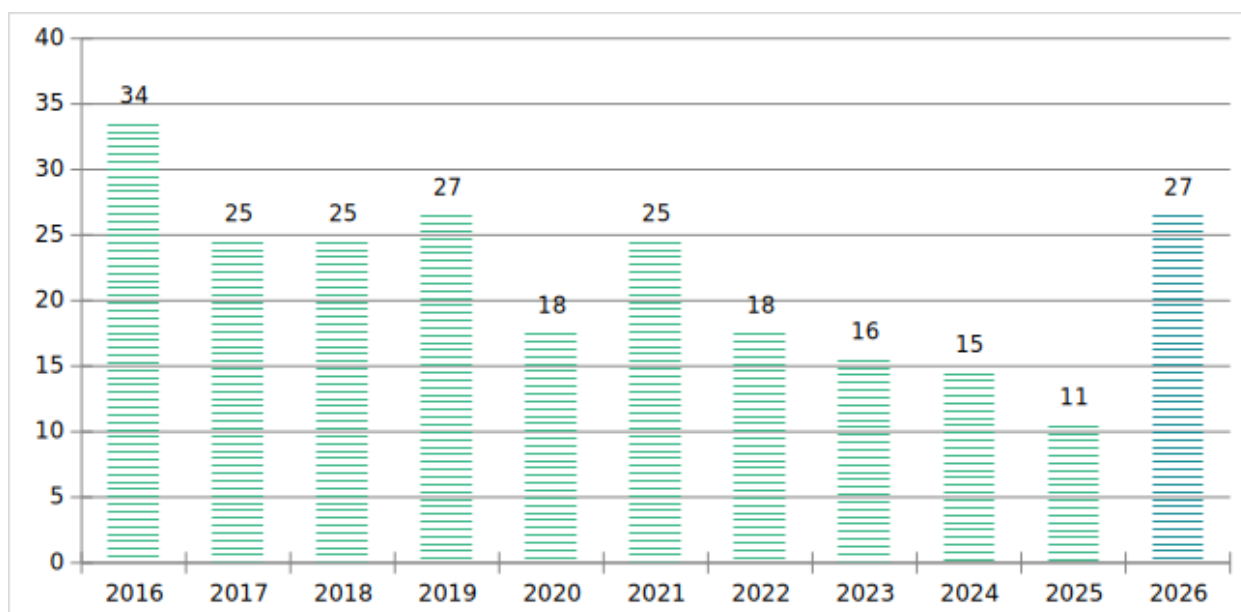

НОВИНИ

Нови психоактивни вещества, идентифицирани в Европа през първата половина на 2026 г.

27 нови психоактивни вещества са докладвани за първи път в Агенцията на Европейския съюз по наркотиците (EUDA) през първите шест месеца на 2026 г. След дълго наблюдавания спад в броя на новопоявили се психоактивни вещества на нелегалния пазар на наркотици в Европа от 2021 до 2025 г. (броят им достига 11 през 2025 г.), в момента се наблюдава рязък скок при веществата докладвани за първи път. Подобна е ситуацията между 2017 и 2019 г., когато в период от три години се наблюдават същите стойности. Най-висок брой докладвани вещества за първи път, за първото шестмесечие на година, е регистриран през 2016 г., когато регистрираните вещества са 34 на брой.

БРОЙ НОВИ ПСИХОАКТИВНИ ВЕЩЕСТВА, РЕГИСТРИРАНИ В ЕВРОПА ПРЕЗ ПЪРВАТА ПОЛОВИНА НА ГОДИНИТЕ (2016 – 2026 Г.)

Източник: EUDA, EWS, НФЦ, НЦОЗА

Най-много нови вещества на нелегалния пазар на наркотици са докладваните от групата на синтетичните опиоиди (11). Непосредствено след тях са полусинтетичните канабиноиди, с 8 нови вещества (за същия период през 2025 г. е 1 вещество). Синтетичните канабиноиди продължават да запазват тенденцията от миналата година и отново няма нито едно регистрирано вещество от тази група. Останалите вещества са от групите на други (4), катинонин (1), бинзодиазепини (1), пиперидини и пиридини (1) и растения и екстракти (1).

Разпределени по групи, веществата са:

- ♦ **Бензодиазепини** (1) – ethylflualprazolam.
- ♦ **Катинони** (1) – 2F- α -PVP.
- ♦ **Опиоиди** (11) – N-piperidinyll methiodone; chlorphine; 5,6-dichloro bromphine; spirobromphine; etodezitramide; 5-cyano isotodesnitazene; EA-5,6-dichloro desmethylchlorphine; EP-5,6-

dichloro desmethylchlorphine; 7-hydroxymitragynine; dihydro-7-hydroxymitragynine (MGM-15); α' -oxo-fluetonitazene.

- ♦ **Пиперидини и пиридини** (1) – 3-FPO.
- ♦ **Полусинтетични канабиноиди** (8) – 1'-dimethyl-delta-9-THCH; 2-Cl-HHC; 4'-allyl-iso-HHC; delta-8-THC butanenitrile oxime; delta-9-THC butanenitrile oxime; adamantyl-HHC; 2-methyldihydrofuro-delta-8-THC; 2-allyl-delta-8-THCP.
- ♦ **Растения и екстракти** (1) – muscimol.
- ♦ **Други** (4) – N-dipropyl dimethocaine; MCPPO; 2-methoxyqualone; fenadiazole.

Източници: Европейска система за ранно предупреждение за нови психоактивни вещества, EUDA, НФЦ, НЦОЗА

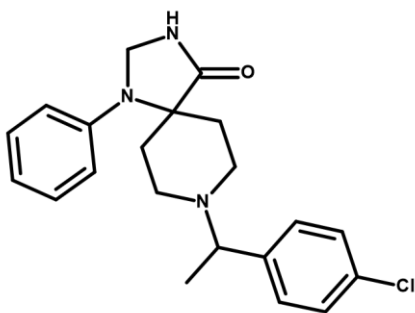
НОВИНИ

Мониторинг на новите психоактивни вещества в Европа

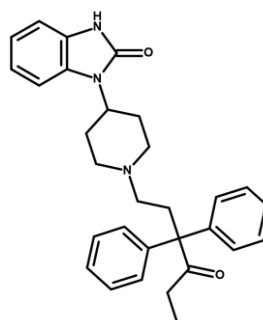
До месец юли 2026 г. Агенцията на Европейския съюз по наркотиците (EUDA) постави **3** нови психоактивни вещества под интензивен мониторинг като всички принадлежат на групата на синтетичните опиоиди.

Наименование	Дата на първа идентификация на веществото	Страна на първа идентификация	Група
Spirochlorphine	26.02.2025 г.	Швеция	синтетични опиоиди
Methiodone	20.01.2025 г.	Франция	синтетични опиоиди
Etodezitramide	25.02.2026 г.	Германия	синтетични опиоиди

Спирохлорфинът съдържа спиротриазолова структура и е структурно свързан с бензимидазолоните опиоиди (обикновено наричани орфини), като например брорфин и циклорфин. Етодезитрамидът, от своя страна, е синтетичен пиперидин бензимидазолон опиоид, принадлежащ към семейството бензимидазолон опиоиди, а именно орфините.

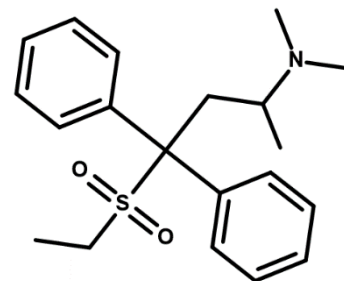
Spirochlorphine

Etodezitramide

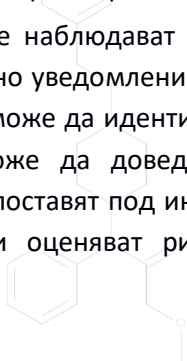
Брорфинът и циклорфинът са мощни орфинови опиоиди, докладвани от Системата за ранно предупреждение на ЕС съответно през 2020 и 2024 г. През 2022 г. брорфинът е поставен под международен контрол поради здравните рискове, които представлява. Цихлорфинът е добавен към списъка за интензивно наблюдение на EUDA през март 2025 г., поради увеличение на изземванията, докладвани през 2024 – 2025 г.

Метиодонът е структурен аналог на международно контролирания синтетичен опиоид **метадон**. Последни проучвания показват, че метиодонът е по-малко мощен агонист на μ - опиоидните рецептори от метадона *in vitro*, въпреки че подобни открития не предсказват непременно *in vivo* потентност или потенциал за зависимост. В онлайн самоотчети, причините за употреба на метиодон включват развлечение и самолечение с цел опиоидна заместителна терапия или облекчаване на абстиненция.

Причина за включването на тези вещества под интензивно наблюдение са зачестили докладвани случаи, с тяхно участие. Въпреки, че част от тях са познати от доста години, към момента те са докладвани в случаи от различни държави-членки, както в самостоятелна форма, така и към случаи свързани с отравяния. Не на последно място, потенциалните рискове за общественото здраве, които същите може да представляват и поради общото увеличение на наличността им в Европа са причини да се обърне сериозно внимание върху тях.

Всички нови психоактивни вещества се наблюдават от Агенцията на Европейския съюз по наркотиците (EUDA) в смисъла на официално уведомление. По време на наблюдаване на дадено вещество и неговото проследяване, EUDA може да идентифицира сигнали, които предполагат, че дадено ново психоактивно вещество може да доведе до сериозни вреди и рискове за общественото здраве. Такива вещества се поставят под интензивен мониторинг, така че да може по-добре да се наблюдават, разбират и оценяват рисковете, които веществото може да представлява.

Източници: Европейска система за ранно предупреждение за нови психоактивни вещества, EUDA, НФЦ, НЦОЗА

ВНИМАНИЕ

Девет прекурсора за синтез на наркотици поставени под контрол от ЕС

В края на месец април 2026 г. Европейската комисия предприе важна стъпка за въвеждане на контрол в целия ЕС върху **9 високорискови прекурсора**, използвани в незаконното производство на наркотици, чрез ново законодателство.

Делегираният регламент (ЕС) 2026/314 (1) се основава на констатациите от първите оценки на прекурсорите на ниво ЕС, извършени от Агенцията на Европейския съюз по наркотиците (EUDA) през 2025 г. Осем от въпросните прекурсори са свързани с производството на четири синтетични катинона (3-СМС, 3-ММС, 4-СМС, 4-ММС), докато едно вещество (фенил-2-нитропропен, P2NP) се използва в производството на амфетамин.

Прекурсори за синтез на синтетични катинони:

- ♦ 3'-хлоропропиофенон;
- ♦ 2-бромо-3'-хлоропропиофенон;
- ♦ 4'-метилпропиофенон;
- ♦ 2-бромо-4'-метилпропиофенон;
- ♦ 3'-метилпропиофенон;
- ♦ 2-бромо-3'-метилпропиофенон;
- ♦ 4'-хлоропропиофенон;
- ♦ 2-бромо-4'-хлоропропиофенон.

Прекурсор за синтез на амфетамин:

- ♦ Фенил-2-нитропропен (P2NP).

Предвидено е регламентът да започне да се прилага от 18 септември 2026 г., с четири-месечен преходен период, през който индустрията да се адаптира към новите изисквания.

Незаконното производство на наркотици в Европейския съюз е постоянно и развиващо се явление, обхващащо широк спектър от вещества и методи на производство. Производството в Европейския съюз се фокусира предимно върху синтетични стимуланти, включително амфетамин, MDMA, метамфетамин и синтетични катинони.

Незаконното производство на наркотици генерира значителни количества химически отпадъци. Тези отпадъци често се съхраняват неправилно или се изхвърлят незаконно, което допринася за замърсяването на почвата и водата и създава значителни предизвикателства за почистването и отстраняването на замърсяванията за местните власти. Производствените и складовите обекти могат също да представляват риск от пожар, експлозия и излагане на опасни вещества, с потенциални последици за близките общности.

Незаконното производство на наркотици в Европейския съюз е тясно свързано с наличието, отклоняването и трафика на химически прекурсори и спомагателни вещества. Ключови прекурсори често се доставят от чужбина, докато широк спектър от други вещества, използвани в производството, се получават от Европейския съюз. Престъпните мрежи, участващи в производството, редовно адаптират производствените процеси и заместват прекурсорите в отговор на контрола, което представлява постоянни предизвикателства за мониторинг, регулиране и прилагане.

Източници: Европейска система за ранно предупреждение за нови психоактивни вещества, EUDA, НФЦ, НЦОЗА

https://www.euda.europa.eu/activities/drug-production-and-precursors_en
https://www.euda.europa.eu/news/2026/eu-controls-nine-drug-precursors-following-first-euda-assessments_en

ВНИМАНИЕ

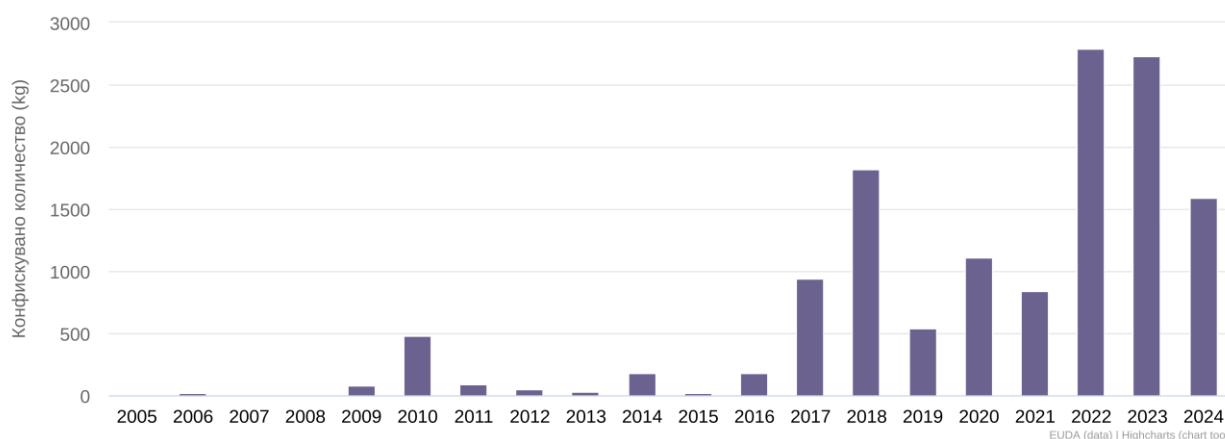
Кетаминът в Европа

Кетаминът („K“, „ket“, „keta“ или „special K“) е синтетично вещество с отдавна установена роля в хуманната и ветеринарната медицина като анестетик и аналгетик. Разработен през 60-те години на миналия век като по-безопасна алтернатива на фенциклидин (PCP), кетаминът бързо намира приложение в спешната медицина, травматологичните грижи и полеви условия, изискващи бързодействаща, надеждна анестезия.

През 1970 г. вече се предлага легално в течна форма, а през 1974 г. започва неговата ранна употреба като упойващо вещество в медицината и като антидепресент. Късните години на 70-те години са свързани с поредица експерименти с кетамин, в САЩ, като по-голяма част от тях са за немедицински цели. Има данни, че малка част от експериментите са се провеждали и в Европа. През 1985 г. веществото е добавено в списъка на Световната здравна организация (WHO) за жизненоважни лекарства. Междувременно започва и активна нелегална употреба, при която кетаминът може да се среща в течна, прахообразна или кристална форма. В резултат на това през 2000 г. от EUDA се изготвя оценка на риска свързана с кетамин в Европа. През 2013 г. кетаминът е поставен под забрана в Индия.

През последните години обаче кетаминът все повече намира присъствие на незаконните пазари на наркотици в цяла Европа, като нарастващите изземвания, намаляващите цени и нарастващите вреди за здравето пораждаат загриженост сред органите на общественото здравеопазване и правоприлагащите органи. От 2005 г. досега, случаите на изземване, както и свързаните с тях количества, силно нарастват, особено след 2016 г.

**ИЗЕМВАНИЯ НА КЕТАМИН НА ПРАХ В ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ ЗА ПЕРИОДА 2006 – 2024 Г.
(ОБЩО КОЛИЧЕСТВО, В КГ)**

Кетаминът представлява изключително интересно съединение, погледнато от перспектива на неговата молекула/структура. От една страна е много важно лекарство, а от друга страна представлява нелегална стока на пазара на наркотици. По този начин, веществото се превръща в сериозно предизвикателство за законодателството във всички страни.

Като лекарство, употребата му във високи дози може да предизвика успокоение, облекчаване на болката, лекуване на депресия и др., докато употреба на малка доза при нелегална употреба може да доведе до халюцинации, еуфория, освобождаване на допамин и т.н.

Цената на нелегалния пазар на наркотици варира в широк диапазон из Европа, което е очаквано, в зависимост от законодателството, в съответната страна. Данните сочат, че в Люксембург цената е около 20€ за грам на дребно, докато във Финландия достига до 120€ за грам. В Нидерландия цената на едро за килограм е около 2 970€, докато в Норвегия е 21 250€. Ясно се забелязва обаче, че цената намалява от 2020 г. насам и по-специално през последните 2 години. Това превръща кетамин в по-евтин и по-сигурен наркотик от кокаина.

Причината за това разнообразие при цените в отделните държави се дължи на пътя, който изминава кетамин, за да достигне до крайния потребител. Основният легален първоизточник на кетамин в Европа е Индия. Най-често това става чрез *Legal API import* за фармацевтични компании в Германия. Цената варира около 350-500€ за килограм. След това кетамин се изпраща към нелегална компания в Нидерландия, където цената вече е между 500-1000€ за килограм. От там на нелегалния пазар на наркотици в Нидерландия цената достига до 20000€ за килограм на едро и 20€ за грам на дребно. В други страни в Европа цената на дребно може да достигне 120€ за грам.

Дългосрочната употреба на кетамин води след себе си сериозни рискове за здравето, макар и в повечето случаи незабележими в началото. Един от основните проблеми, които се появяват са урологичните. Това се дължи на бърза реакция на бъбреците към употребата на веществото. Последствията обикновено са инфекции, сериозна болка и респективно негативно влияние върху фертилитета. Употребата на кетамин се смята за епидемия. Важно е да се отбележи, че симптомите се появяват в много по-късен етап от началото на употребата. Поради това, често ранните симптоми се negliжират.

Забелязва се, че броят на пациентите всяка година се увеличава. Пред последната година от общия брой докладвани случаи **31% са жени и 69% са мъже**.

Възрастовата граница е между 16-50 години, като най-много са тези около 27 г. За първи път човек се среща с кетамин между 12-48 годишна възраст, като най-често е около 22 г. 10% от употребяващите са започнали да вземат кетамин преди да са навършили 18 години, а 35% преди да са навършили 21 години. Периодът на интензивна употреба е между 0,5-19 години, като най-често е около 3,5 години. След това започват сериозните здравословни проблеми. Средното количество употреба на кетамин през активния период е от 4 до 105 грама за седмица, най-често около 22 грама, което е доста високо количество. Не всички здравословни щети причинени от употребата на кетамин са поправими. Много пациенти успяват да се справят с отказването на употреба след около 6 месечен период на абстиненция.

*Източници: Европейска система за ранно предупреждение за нови психоактивни вещества,
EUDA, НФЦ, НЦОЗА*

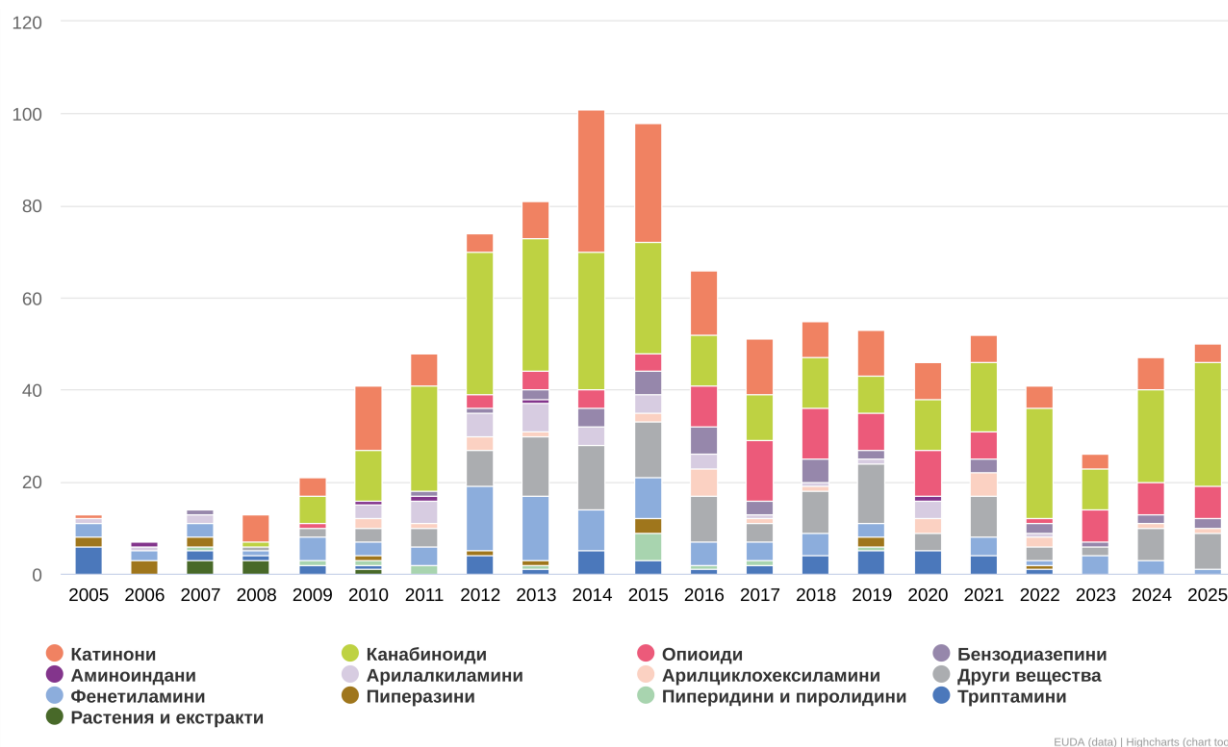
НА ФОКУС

Европейски доклад за наркотиците 2026 г.

Общ преглед на новите психоактивни вещества на европейско ниво

В края на 2025 г. **1050** нови психоактивни вещества (НПВ) са поставени под наблюдение от Агенцията на Европейския съюз по наркотиците (EUDA). **50** от тях са **докладвани за първи път** в Европа през 2025 г., подобно на броя през 2024 г. (48) и значително повече от тези регистрирани през 2023 г. (26). Приблизително 400 са новите психоактивни вещества, които са идентифицирани при изземвания през 2024 г. Все още най-много новорегистрирани нови психоактивни вещества са отчетени през 2014 и 2015 г.

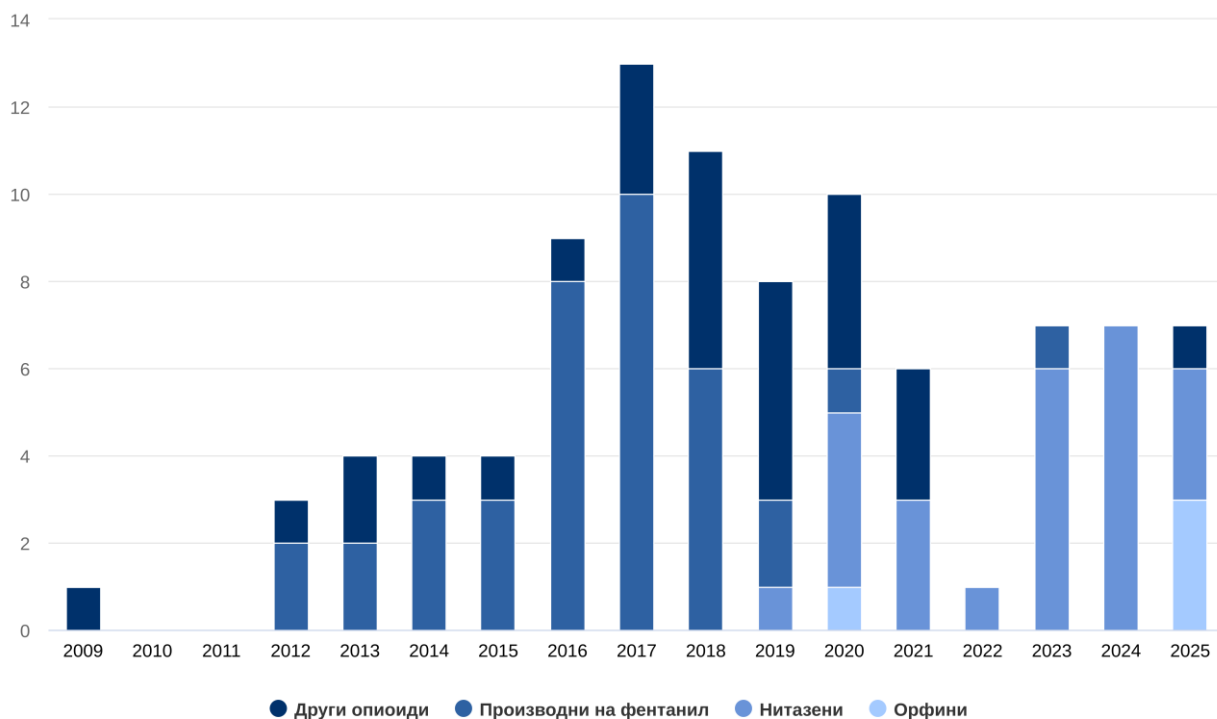
БРОЙ НОВИ ПСИХОАКТИВНИ ВЕЩЕСТВА, ИДЕНТИФИЦИРАНИ ЗА ПЪРВИ ПЪТ НА ЕВРОПЕЙСКО НИВО В ПЕРИОДА 2005 – 2025 Г.

Източник: EWS, EUDA

През 2025 г., в Европейската система за ранно предупреждение (EWS) са получени доклади за **27 нови канабиноида**, което прави общия им брой **304**. Броят на **новите синтетични опиоиди** идентифицирани от 2009 г. до сега е **95**. 7 са докладвани през 2025 г., от които 6 са силно действащи нови опиоиди – **нитазени (3) и орфини (3)**. Тяхното действие може да бъде стотици пъти по-силно от това на хероина. Към днешна дата в Европа са идентифицирани 25 нитазена. През 2024 г. също са докладвани общо 7 нови синтетични опиоида, всички, от които принадлежащи към групата на нитазените.

БРОЙ НОВИ СИНТЕТИЧНИ ОПИОИДИ, ДОКЛАДВАНИ ЗА ПЪРВИ ПЪТ В СИСТЕМАТА ЗА РАНО ПРЕДУПРЕЖДЕНИЕ НА ЕС В ПЕРИОДА 2009 – 2025 Г.

EUDA (data) | Highcharts (chart tool)

Източник: EWS, EUDA

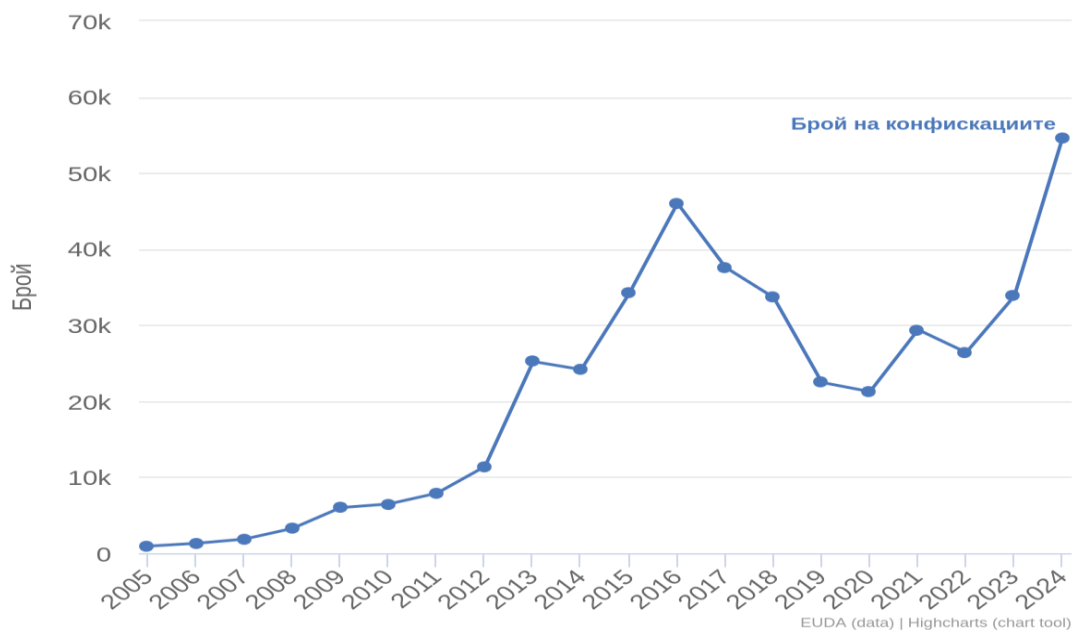
През 2024 г. на държавите-членки на ЕС, се падат 54 600 от 184 000 случая на изземвания или внос на нови психоактивни вещества, докладвани в Европейския съюз, Норвегия и Турция, които възлизат на **99,8%** от докладваните **55,1 тона** (41,4 тона през 2023 г.). Увеличението се дължи на малък брой случаи, свързани с катинони (2-ММС, NEP). Освен това са иззети приблизително **11 700 литра течности**, съдържащи нови психоактивни вещества, главно 4-СМС (564 литра) и H4-CBD (416 литра).

През 2024 г. само **5** вещества представляват над 90% от количеството нови психоактивни вещества, докладвани от правоприлагащите агенции в ЕС: **4 катинона** (2-ММС, NEP, 4-СМС и MDPHP, общо 44 тона) и ННС (3,2 тона). Ситуация, която е много идентична с тази през 2023 г. Прави впечатление обаче, че ННС продължава да отбелязва силно присъствие на нелегалния пазар на наркотици.

През 2023 г. 24 държави съобщават за изземвания на **81 килограма** (234 килограма през 2022 г.) **синтетични канабиноиди** и **181 килограма** (47 килограма през 2022 г.) **полусинтетични канабиноиди** във вид на растителна маса.

През 2024 г. общо 24 държави съобщават за изземване на общо **110 килограма синтетични канабиноиди** (100 килограма през 2023 г.) и **1320 килограма полусинтетични канабиноиди** (154 килограма през 2023 г.) като растителен материал. По-голямата част от иззетите полусинтетични канабиноиди представляват ННС – 3,2 тона и 200 литра. Продуктите представляващи храна или такива за пушене (вейпинг), съдържащи синтетични или полусинтетични канабиноиди, представляват около **37%** от иззетия материал и възлизат на 1,9 тона, според данни от 18 държави.

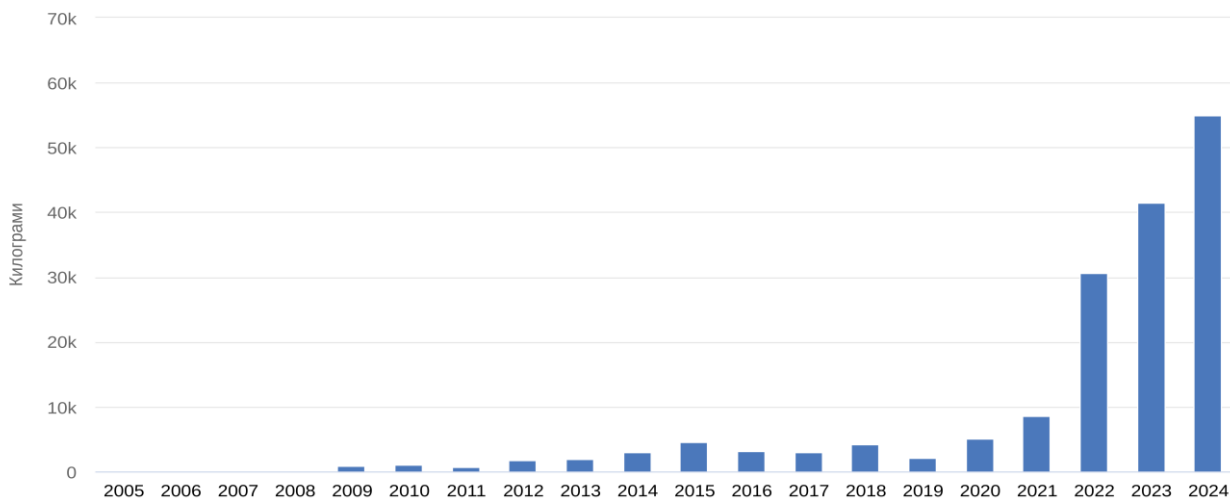
БРОЙ ИЗЗЕМВАНИЯ НА НОВИ ПСИХОАКТИВНИ ВЕЩЕСТВА В СТРАНИТЕ ОТ ЕС В ПЕРИОДА 2005 – 2024 Г.

Източник: EWS, EUDA

През 2024 г. държавите докладват в системата на ЕС за ранно предупреждение за общо **1063 изземвания** и **35,5 килограма синтетични опиоиди**, което е увеличение в сравнение с 22 килограма, иззети през 2023 г. Количеството нитазени намалява – от 10 на 7 килограма, обратно на тенденцията през предходната година, където се наблюдава нарастване. От докладваните нови опиоиди 26% съдържат метонитазен, 25% – карфентанил, 22% – трамадол, а 10% – протонитазен. Общо са иззети 35,5 килограма вещество, като 31% (11,1 кг) съдържат 2-метил-AP-237, 21% (7,6 кг) – трамадол, а 16% (5,6 кг) – спирохлорфин. По-голямата част синтетични опиоиди са иззети в малък брой държави: Германия, Естония, Латвия и Литва докладват за 62% от изземванията и 70% (25,0 кг) от конфискуваните количества.

КОЛИЧЕСТВА ИЗЗЕТИ НОВИ ПСИХОАКТИВНИ ВЕЩЕСТВА В СТРАНИТЕ ОТ ЕС В ПЕРИОДА 2005 – 2024 Г. (В КГ)

Източник: EWS, EUDA

Националните оценки за употреба на нови психоактивни вещества през последната година (с изключение на кетамин и GHB) сред младите хора (на възраст от 15 до 34 години) варират **от 0,1% в Латвия и Норвегия до 2,9% в България**. Националните оценки за употребата на катинони през последната година сред младите хора (на възраст от 15 до 34 години) варират от 0,1% в Румъния до 4,4% в Нидерландия.

Според резултатите от училищното проучване ESPAD за 2024 г., сред учениците на възраст между 15 и 16 години в Европейския съюз средната употреба на нови психоактивни вещества някога през живота е 2,6%, като варира от 0,6% до 6,4%. Делът на употребата през целия живот варира от 0,7% до 16% за синтетичните канабиноиди, от 1,1% до 3,7% за синтетичните катинони и от 0,6% до 2,2% за синтетичните опиоиди.

Силнодействащите синтетични канабиноиди, както и продължаващата достъпност на полусинтетичните канабиноиди, пораждат опасения за здравето

През 2025 г. европейските държави са идентифицирали **27 нови канабиноида**, 16 от които са полусинтетични канабиноиди, представляващи над 50% от новите вещества, докладвани за първи път чрез системата на ЕС за ранно предупреждение през тази година.

Уязвимите групи от населението, включително лицата в местата за лишаване от свобода или бездомните, са особено засегнати от рисковете за общественото здраве, породени от **синтетичните канабиноиди**, които често са с голяма сила на действие и носят рискове от отравяне. Тези съединения понякога се продават, като се представят за друго вещество, или се използват като примес към канабис и полусинтетични канабиноиди, без потребителите да знаят за това, което увеличава риска от отравяния. Ядливите продукти с канабис, които включват храни като бонбони, напоени с екстракт от канабис, представляват развиващ се риск, тъй като са станали по-достъпни на незаконния пазар на Европа.

След въведените общи правни ограничения в Китай, през 2021 г., предлагането на синтетични канабиноиди на европейските пазари намалява. Това води до значително намаляване на достъпността на доминиращи съединения като MDMB-4en-PINACA и ADB-BUTINACA. Налични са данни, че производството на тези вещества вече се осъществява в Европа, в близост до потребителските пазари. Тези сигнали включват информация за разбити лаборатории за производство. През 2023 г. са иззети **148 килограма MDMB-INACA**, който представлява прекурсор за различни синтетични канабиноиди, включително MDMB-4en-PINACA, 5F-ADB и др.

Съществуват също така опасения относно все по-честото добавяне на синтетичните канабиноиди към продуктите с канабис с ниско съдържание на THC и продуктите със CBD, повторната поява на продукти от типа „*легални стимуланти*“ и увеличената употреба на електронни цигари с течности, съдържащи тези вещества. През септември 2025 г. Чехия съобщава за вълна от случаи на отравяне, свързани с нов синтетичен канабиноид – **MDMB-PINACA**, продаван в продукти от типа „*легални стимуланти*“. През 2026 г. е докладван за първи път и в България, в няколко отделни случая.

Полусинтетичните канабиноиди са химически модифицирани форми на канабиноидите, съдържащи се в растението канабис. Към края на 2025 г. на европейските пазари за наркотици са идентифицирани общо **40 полусинтетични канабиноида**.

Макар че в началото повечето полусинтетични канабиноиди се внасят от Съединените щати, днес те се произвеждат и в Европа. Производството еволюира от съединения, получени от CBD от канабис с ниско съдържание на THC, като HHC, до продукти като HHC-P, които изглеждат са напълно синтетични.

Въпреки че въздействието на полусинтетичните канабиноиди върху хората продължава да е недостатъчно изследвано, докладите показват, че то е сходно с това на канабиса, като нежеланите реакции варират от леки до тежки отравяния, за които в някои случаи е необходимо лечение в болница. Фармакологичното сходство на полусинтетичните канабиноиди с делта-9-THC поражда опасения във връзка с техния потенциал да предизвикват психотични пристъпи, както и потенциала им да водят до злоупотреба и зависимост.

Резултатите от лабораторни анализи разкриват, че продуктите и партидите се различават значително по тип и концентрация на присъстващите в тях полусинтетични канабиноиди, като някои съдържат много високи количества. Продуктите може да съдържат недеklarирани канабиноиди, като делта-9-THC, делта-8-THC или нови полусинтетични съединения във високи дози, което създава риск от отравяне. Като цяло, тази променливост и непредсказуемост увеличават риска от отравяния.

Вносът и производството на синтетични катинони води до навлизането им на пазарите на незаконни наркотици

В някои части на Европа се утвърждават синтетичните катинони като достъпни алтернативи на незаконните стимуланти, например амфетамин и кокаин. Макар че непреднамерената употреба на катинони в смеси от наркотици и таблетки продължава да поражда тревога, те се търсят целенасочено като достъпна алтернатива. Данните от системата за ранно предупреждение на ЕС сочат, че през 2025 г. N-етилнорпентедронът (NEP), който понастоящем е под контрол съгласно законодателството на ЕС, е бил неправомерно продаван като 3-MMC, което е довело до неумишлена употреба и случаи на отравяне.

Данните от службите за проверка на наркотиците разкриват, че синтетичните катинони се търсят целенасочено, въпреки че катинонът, открит в пробата, често се различава от този, за който се счита, че е бил закупен. Това отразява динамичния характер на производството на катинони и води до променящи се рискове за здравето. Според последните данни броят на съобщените изземвания и внос на синтетични катинони в Европейския съюз е нараснал, като мащабните конфискации на прекурсори и разкриването на голям брой незаконни лаборатории свидетелстват, че производството на синтетични катинони продължава да бъде значително в Европа, и по-специално в Полша. Има и признаци, че тенденцията може да се

измества към по-силнодействащи съединения, като все повече лаборатории започват да произвеждат **алфа-PVP** (α -пиролидиновалерофенон). Това вещество се отличава с особено силно действие и може да предизвика възбуда, параноя, агресия и психоза.

През 2025 г. са докладвани **4** нови катинона, които не са били откривани преди това в Европейския съюз, с което броят на идентифицираните до момента вещества от тази група достига **181**. В същото време на пазара на наркотици в ЕС са разкрити 69 вида синтетични катинона, за които вече е било съобщено, което подчертава предизвикателствата, пред които са изправени системите за наблюдение. Изземванията на тези вещества през 2024 г. са почти три пъти повече от общото количество иззети амфетамин и метамфетамин.

Отчетените количества иззети катинони и внос в Европейския съюз са се увеличили от 11,5 тона до **48,5 тона през 2024 г.**, като предварителните данни сочат, продължаващи големи количества през първата половина на 2025 г. Малък брой товари, но значими като количество, внесени от Индия, предимно през Нидерландия, представляват по-голямата част от докладваните вещества. През юли 2025 г. Нидерландия въвежда общи (всеобхватни) правни ограничения, отнасящи се до синтетичните катинони, което може да окаже значително влияние върху вноса им.

Продължаващите случаи на изземване на големи количества прекурсори през 2024 г. и ликвидирането на 65 незаконни лаборатории сочат, че **производството на синтетични катинони остава значително в рамките на Европейския съюз, особено в Полша**. Макар че през последните години 3-ММС, 3-СМС и 2-ММС са доминиращите катинони, по-рядко срещаните, като алфа-PNIP (понякога продаван под името „Флака“), могат да предизвикат локални здравословни проблеми и трудно се проследяват.

Относително малко хора постъпват на специализирано лечение във връзка с проблеми, свързани с употреба на синтетични катинони в държавите – членки на ЕС. Въпреки това между 2018 и 2024 г. броят им се е увеличил **петкратно**, до около 2700 души. От тях 17% съобщават, че инжектирането е основният начин на приемане на наркотика, и 17% посочват, че са употребявали наркотика ежедневно преди постъпване на лечение.

Наличието на нови синтетични опиоиди продължава да представлява потенциално смъртоносна заплаха

През последните пет години три четвърти от държавите – членки на ЕС, са докладвали нитазен, а повече от една трета са докладвали орфин. Системата на ЕС за ранно предупреждение за нови психоактивни вещества получава все повече сигнали за фалшиви лекарства, съдържащи нитазенопиоиди. Макар че се използват предимно от хора, употребяващи високорискови опиоиди, има опасения, че такива таблетки могат да се разпространяват сред групи от населението без поносимост към опиоиди, включително млади хора. Освен това се наблюдава увеличение на броя на сигналите за орфини, което вероятно е свързано с въвеждането през юли 2025 г. на пълна забрана на нитазените в Китай.

От 2019 г. насам производните на фентанила в Европа до голяма степен са изместени от опиоидите от типа на бензимидазола „нитазен“, а напоследък – и от опиоидите от типа на бензимидазолоната „орфин“. През 2025 г. в системата за ранно предупреждение на ЕС официално са регистрирани **7** нови синтетични опиоида, сред които три нитазена и три орфина. От 2019 г.

насам най-малко 21 държави – членки на ЕС, докладват за наличието на нитазен, а най-малко 10 – за орфин. Към този момент в България не са установени нови синтетични опиоиди от тези групи.

От 2022 г. насам в някои европейски държави се наблюдава увеличение на броя на съобщенията за отравяния, свързани с опиоиди от типа на нитазена, включително и случаи с фатален край. През 2024 г. количеството на иззетите в Европа прахове с нитазен **спада до 7 килограма**, докато за орфиновите опиоиди са отчетени над 5 килограма прахообразно вещество. Поради високата си концентрация, тези вещества, дори и в съвсем малки количества, са достатъчни за приготвяне на дози или смеси за продажба на дребно.

Системата на ЕС за ранно предупреждение получава все повече сигнали за фалшиви лекарства, съдържащи нитазенопиоиди. Обикновено тези продукти имитират законни лекарства, отпускани по лекарско предписание, по-специално оксикодон и в по-малка степен бензодиазепини, например диазепам и алпразолам. На пръв поглед автентичният им вид може да създаде в потребителите фалшиво чувство за сигурност. Въпреки че тези таблетки се използват предимно от високорискови потребители на опиоиди, те може да се използват и от други групи, включително от хора, страдащи от хронична болка.

През 2024 г. 10 държави разкриват над 50 000 таблетки, съдържащи нитазен, което представлява увеличение спрямо 23 000 през 2023 г. и 380 през 2022 г. Предварителните данни за 2025 г. сочат още разкрити количества в поне седем държави – членки на ЕС. Освен това през периода 2024 – 2025 г. България отчита над 100 смъртни случая, свързани с фентанил.

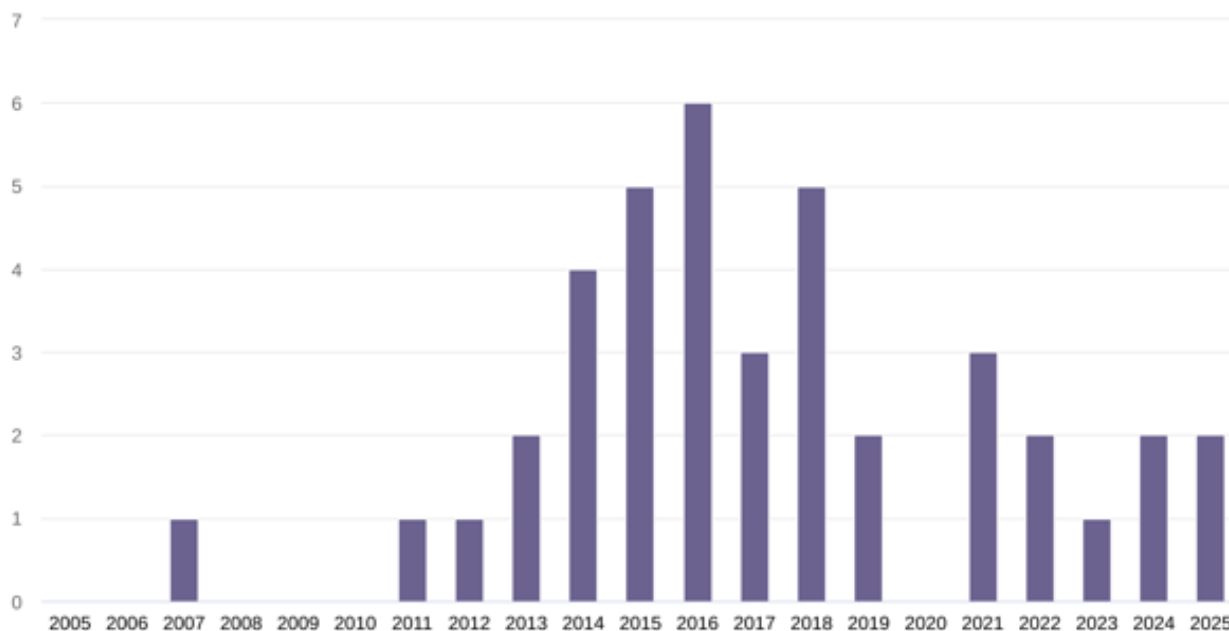
Предвид въведените от Китай през юли 2025 г. общи ограничения върху опиоидите от нитазеновата група и предварителните данни, че тези мерки може значително да намалят наличността на нитазеновите опиоиди в Европа, новите групи опиоиди се очертават като потенциални варианти за запълване на тази възникваща празнина на пазара на опиоиди. Една възможна алтернатива е семейството на опиоидите, наречено „орфини“: 11 държави съобщават за разкриване на цихлорфин, а 6 – на спирохлорфин. Между юни 2024 г. и януари 2026 г. 5 държави – членки на ЕС, отчитат 5 случая на остро несмъртоносно отравяне и 18 смъртни случая с потвърдена експозиция на орфин, най-вече цихлорфин. Естония и Латвия съобщават за употреба на двете вещества чрез инжектиране.

Достъпността на нови бензодиазепини създава рискове за общественото здраве

Нерегулираните и новите бензодиазепини продължават да се предлагат в повече от две трети от европейските държави. Между 2007 г. и 2025 г. в Системата на ЕС за ранно предупреждение са докладвани общо **40** нови бензодиазепина, като 28 от тях се появяват на пазара на наркотици през 2024 г. в 22 държави – членки на ЕС и Норвегия. Трудно е да се даде категорична оценка за мащаба на тяхното използване поради трудностите при мониторинга.

На пръв поглед автентичният вид на фалшивите лекарства може да създаде в потребителите подвеждащо чувство за сигурност по отношение на употребата им. В някои държави бензодиазепините са широко достъпни на пазарите за незаконни наркотици и продължават да се свързват с огнища от отравяния и свръхдози, които могат бързо да се разраснат, като уязвимите групи са потенциално изложени на неизмерими нива на риск.

**БРОЙ НА ОФИЦИАЛНИТЕ УВЕДОМЛЕНИЯ ЗА БЕНЗОДИАЗЕПИНИ,
ДОКЛАДВАНИ В СИСТЕМАТА ЗА РАНО ПРЕДУПРЕЖДЕНИЕ НА ЕС В ПЕРИОДА 2005 – 2025 Г.**

Източник: EWS, EUDA

Случаите на свръхдоза от нови синтетични опиоиди са обратими чрез противодействие с налоксон, но предизвиканите от бензодиазепини изискват различен антидот, който обикновено се прилага само в болнична среда и може да наложи хоспитализация. Продължителната употреба на бензодиазепини може да причини зависимост, а симптомите на абстиненция могат да са животозастрашаващи. Сред постъпващите на лечение в Европа, Ирландия отчита най-голям брой (1711) посочващи бензодиазепините като основен проблемен наркотик.

Вейп продуктите набират популярност

По-голямата част от употребата на вейп продукти или електронни цигари включва продукти, съдържащи никотин, но може да бъдат използвани и други вещества.

В проучване на ESPAD за 2024 г., проведено с 15-годишни и 16-годишни ученици, **употребата на електронни цигари се определя като повод за загриженост**. Резултатите показват, че употребата на електронни цигари сред подрастващите е нараснала значително и понастоящем представлява основна характеристика на моделите на употреба на психоактивни вещества сред младежите в Европа. Средно 44 % от учениците в страните, участващи в проучването ESPAD, са посочили, че са използвали електронни цигари поне веднъж в живота си. Като цяло възходящата тенденция в употребата на електронни цигари контрастира със спада в тютюнопушенето на традиционни цигари, което е признак по-скоро за промяна в начините на приемане на никотин, отколкото за намаляване на общата употреба. Следва да се отбележи, че е характерно ранно стартиране на употребата, като значителна част от анкетираните посочват, че са употребили за първи път на 13-годишна възраст или по-рано, което поражда опасения за дългосрочна зависимост.

В по-общ план, успоредно с разпространението на електронните цигари, много държави – членки на ЕС, съобщават за изземвания на **течности за електронни цигари, съдържащи синтетични и полусинтетични канабиноиди**.

По-широката достъпност на тези продукти поражда различни рискове за здравето, включително непреднамерена консумация и промяна в степента на експозиция

поради възможни разлики в състава на отделните партии. Освен това гъвкавостта на технологията за изпаряване дава възможност за разширяване на употребата към други нови психоактивни вещества, извън канабиноидите, включително силнодействащи нови синтетични опиоиди, които носят свързаните с тях рискове за здравето.

Полиупотребата и различните опиоиди засилват смъртността, причинена от наркотици

През 2024 г. в Европейския съюз са регистрирани **най-малко 7 600 смъртни случая**, пряко свързани с употребата на наркотици. В повечето случаи има употреба на повече от едно вещество, което отразява все по-сложните модели на употреба на наркотици, включително **полиупотребата**. Опиоидите, обикновено в комбинация с други вещества, остават групата вещества, които са най-честата причина за смъртните случаи, предизвикани от употребата на наркотици. Опиоидите, различни от хероин, включително метадон, бупренорфин, силнодействащи синтетични опиоиди и болкоуспокояващи лекарства, съдържащи опиоиди, се свързват със значителен дял от смъртните случаи в резултат на свръхдоза в някои страни.

Що се отнася до мерките за справяне, основната стратегия е да се предоставя лечение с опиоидни агонисти на нуждаещите се. От гледна точка на общественото здраве в държавите – членки на ЕС, напоследък възникват опасения относно заплахите за достъпността на лечението с опиоидни агонисти на базата на бупренорфин, което се прилага при около 36% от пациентите, получаващи такова лечение. Трудностите при достъпа до лекарства могат да усложнят непрекъснатостта на лечението, като повдигат въпроси относно наличието на равностойни лекарствени форми, както и относно възможните рискове, съпътстващи необходимостта пациентите да сменят лекарството. Освен това все повече данни сочат, че по-широкото разпространение на опиоидни антагонисти, например налоксон, може да спомогне за предотвратяването на фатални случаи на предозиране с опиоиди.

Макар налоксонът да се използва в клинични условия във всички държави, към 2025 г. са отчетени програми за предоставяне на налоксон за домашна употреба в 19 европейски държави, въпреки че достъпността варира, както в рамките на отделните държави, така и между тях. Това откроява предизвикателството, което все още съществува по отношение на осигуряването на достатъчен достъп до налоксон във всички среди и групи.

Бързата реакция на производителите на нови психоактивни вещества на правния контрол – предизвикателство в усилията за намаляване на предлагането на наркотици

Геополитическата нестабилност, включително конфликтите и дестабилизацията на държави в близост до Европейския съюз и в други региони, както и последиците от тях върху търговията и икономиката, все още оказват неизяснено въздействие върху пазара на наркотици и моделите на употреба в Европа. Усложняването на проблема с наркотиците се дължи и на технологичните достижения, променящите се маршрути и методи за трафик на наркотици, както и на нарастващите рискове за здравето, произтичащи от по-голямата интеграция на пазарите на незаконни наркотици и нови психоактивни вещества. За да избегнат правния и регулаторния контрол, както и целенасочените мерки на правоприлагащите органи, производителите на наркотици продължават да следват стратегия за бърза реакция, като сменят химикалите използвани за прекурсори и предлагат на пазара нови видове наркотици.

Освен това, динамичните методи на трафик на наркотици затрудняват мерките за противодействие и изчерпват ресурсите. Европейският пазар на наркотици се захранва и формира от гъвкави глобални вериги за доставки, като незаконните наркотици и прекурсорите се внасят от различни региони по света. Проникването в търговските вериги за доставки продължава да има централна роля в трафика на едро, който поддържа пазарите на наркотици, за което свидетелстват непрекъснатите изземвания на големи пратки наркотици в европейските пристанища. Търговските превози с контейнери продължават да са изложени на злоупотреби от страна на мрежите за трафик, които използват сложни методи за физическо и химическо укриване, съчетани с корупция, заплахи и насилие срещу основни служители във веригата за разпространение.

По-широкото използване на прехвърляния в открито море чрез различни видове плавателни съдове, полупотопяеми съоръжения, дронове и укриване на големи дълбочини е превърнало тази дейност в по-непредсказуема, фрагментирана и изискваща значителни ресурси задача за правоприлагащите органи и митническите служби. Освен това разрастващите се форми на трафик, подпомагани от технологиите, например използването на дронове на различни нива от веригата за доставка на незаконни наркотици, включително трафикът към затворите, затрудняват реакцията и открояват необходимостта от засилено междусекторно сътрудничество.

Източник: Европейски доклад за наркотиците 2026 г., EUDA, НФЦ, НЦОЗА

https://www.euda.europa.eu/publications/european-drug-report/2026_bg

НА ФОКУС

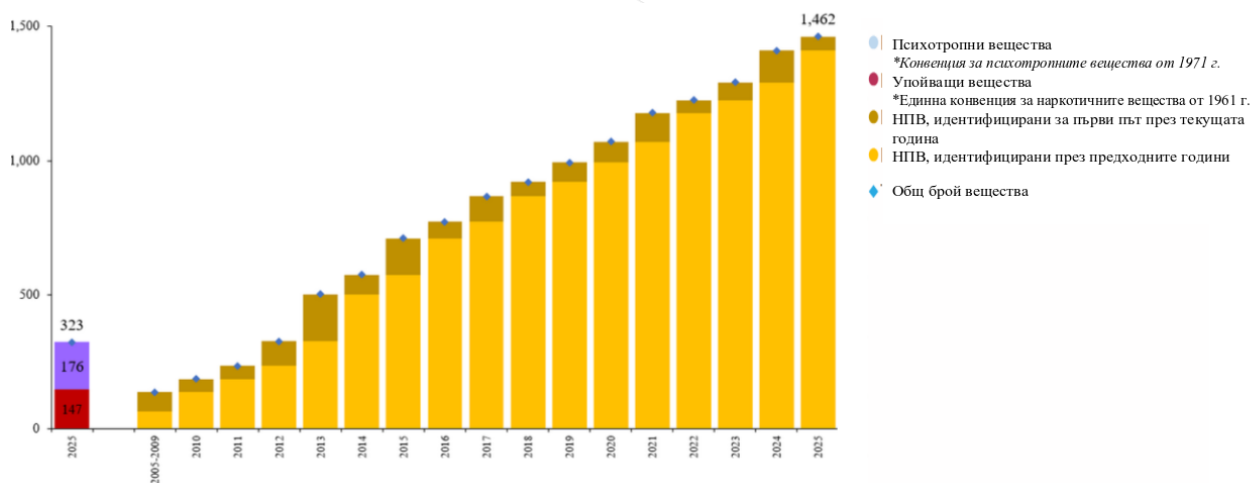
Световен доклад за наркотиците 2026 г.

Общ преглед на новите психоактивни вещества на световно ниво

Глобалният пазар на нови психоактивни вещества (НПВ) продължава да се развива бързо, като все повече навлизат нови вещества и се наблюдава промяна в предпочитанията на потребителите. До 2025 г. общия брой на НПВ, идентифицирани от държавите членки, от 2005 г. насам, нараства до около **1500**, което въпреки включването на нови вещества в списъка през 2025 г., е около **четири пъти повече от броя на веществата поставени под международен контрол**.

Данните от Световния доклад за наркотици 2026 г. на Службата на ООН за наркотиците и престъпността (UNODC), показват, че през 2024 г. броят на новите психоактивни вещества (НПВ) на **световния пазар** на наркотици се е увеличил значително. След кратък период на спад между 2021 г. и 2023 г. броят на НПВ нараства с 30% през 2024 г. в сравнение с 2023 г. и достигна нов рекорд от **755 вещества** (582 през 2023 г.). Това е почти пет пъти повече в сравнение с докладваните през 2010 г. (162). От тези вещества **118** са докладвани за първи път.

БРОЙ НОВИ ПСИХОАКТИВНИ ВЕЩЕСТВА, ИДЕНТИФИЦИРАНИ НА СВЕТОВНО НИВО ЗА ПЪРВИ ПЪТ И ОТ ПРЕДИШНИ ГОДИНИ (2005 – 2025 Г.)

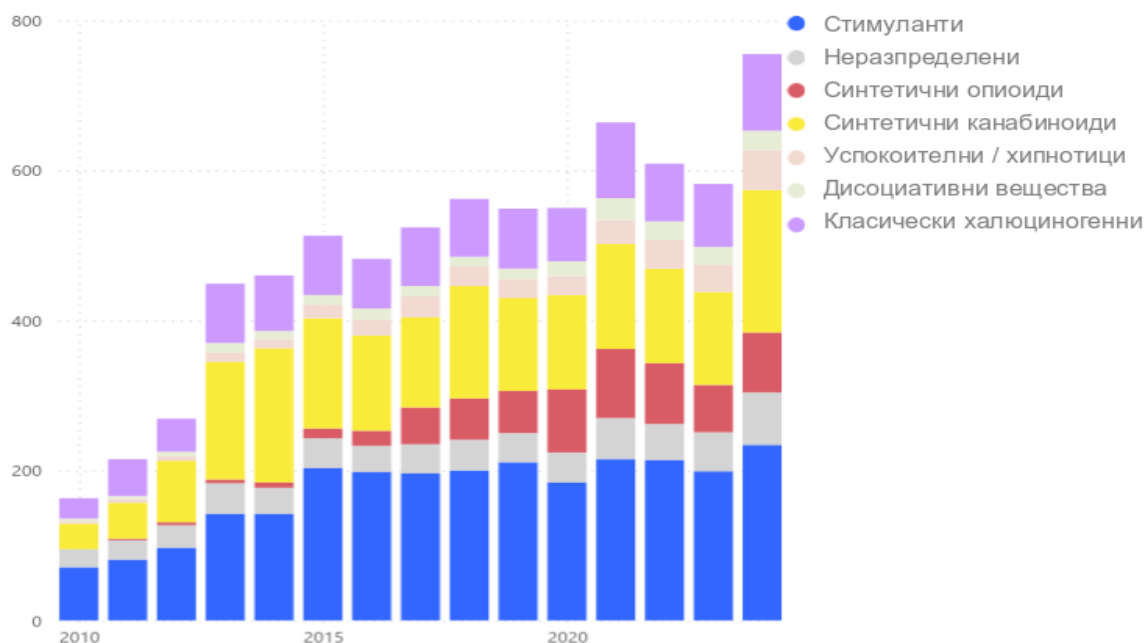

Източник: Световен доклад за наркотиците 2026, UNODC

Най-голям брой нови психоактивни вещества (НПВ), **идентифицирани за първи път** през 2024 г., се отнася до синтетични канабиноиди, следвани от синтетични опиоиди. Пазарът на НПВ продължава да е в постоянен поток: общо 118 нови НПВ се появяват на пазара през 2024 г., докато 232 НПВ, които са идентифицирани преди това, вече не са били докладвани като налични на световния пазар в периода 2019 – 2024 г.

През 2024 г. синтетичните канабиноиди са най-често съобщаваната група вещества (**190**), докато по отношение на групите на въздействие синтетичните стимуланти са тези, които най-много се докладват, най-вече катинони и фенетиламини (**общо 234**).

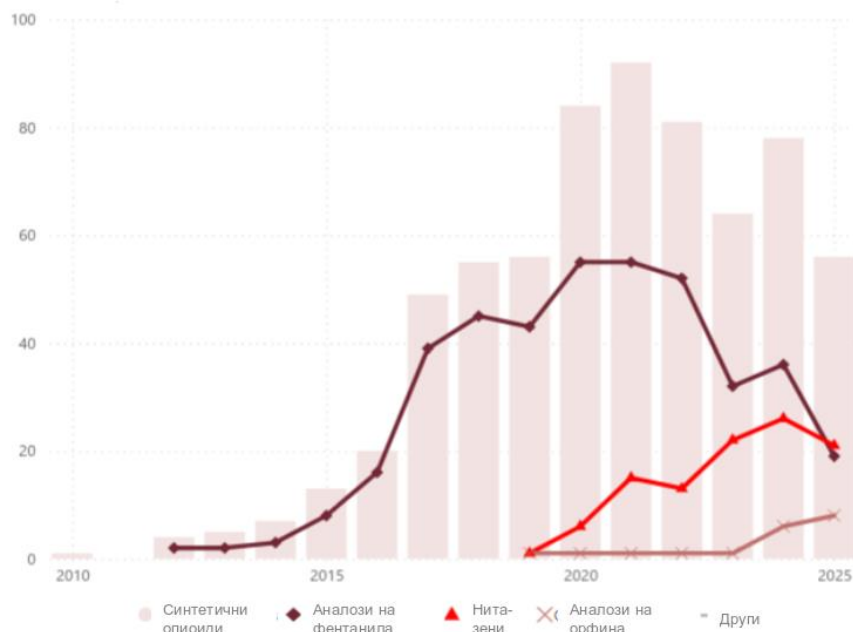
БРОЙ НОВИ ПСИХОАКТИВНИ ВЕЩЕСТВА, ИДЕНТИФИЦИРАНИ НА СВЕТОВНО НИВО, РАЗПРЕДЕЛЕНИ ПО ГРУПИ НА ВЪЗДЕЙСТВИЕ (2010 – 2024 г.)

Източник: Световен доклад за наркотиците 2026, UNODC

Броят на новите психоактивни вещества, идентифицирани на пазара, се увеличава практически във всички групи вещества през 2024 г., с изключение на аналозите на фентанила, които продължават низходящата си тенденция. Най-осезаемото увеличение в периода 2015 г. – 2024 г. обаче е при синтетичните опиоиди – **от 13 през 2015 г. до 80 през 2024 г.** Докато делът на фентаниловите аналози сред всички синтетични опиоиди продължава да намалява, делът, както на нитазените, така и на орфините се увеличава през 2024 г.

БРОЙ СИНТЕТИЧНИ ОПИОИДИ, ДОКЛАДВАНИ В ПЕРИОДА 2010 – 2024 Г. НА СВЕТОВНО НИВО

Източник: Световен доклад за наркотиците 2026, UNODC

Изземванията на синтетични нови психоактивни вещества показват **възходяща** тенденция от 2018 г. насам, въпреки че все още остават под пика, отчетен през 2012 г.

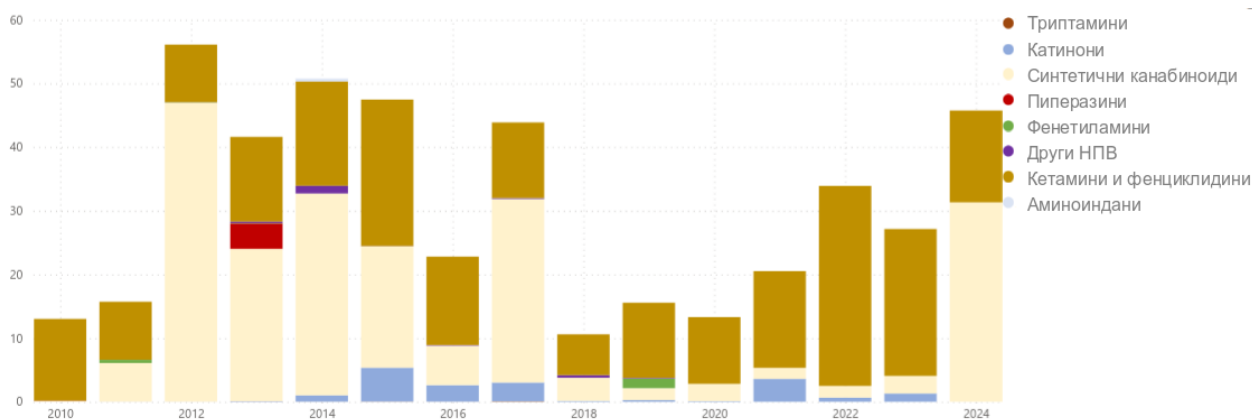
Най-голямо количество иззети нови психоактивни вещества през 2024 г. е на синтетичните канабиноиди (**31,31 тона**), което е повече от количеството на всички иззети нови психоактивни вещества през 2023 г. Това е най-голямото количество иззети НПВ от 2018 г. насам. Също така, ако от 2018 г. насам количеството иззети синтетични канабиноиди е доста по-малко сравнено с другите видове, то през 2024 г. иззетото количество напомня ситуацията през 2017 г. и преди това.

Кетаминът доминира в общите изземвания на **синтетични нови психоактивни вещества** през повечето години в периода 2010 – 2024 г. След него се нареждат изземванията на синтетични канабиноиди и синтетични катинони, следвани от пиперазини и фенетиламини. Сравнението на периодите 2015 – 2019 г. и 2020 – 2024 г. показва нарастващо значение на кетамина сред синтетичните нови психоактивни вещества, въпреки че през 2024 г. изземванията на синтетични канабиноиди се увеличават значително и се очертават като най-изземваното синтетично ново психоактивно вещество. Трафикът на растителни нови психоактивни вещества остава по-географски концентриран от този на синтетични НПВ, тъй като 19 държави са съобщили за изземвания на растителни НПВ през 2023 г. От тези растителни НПВ, трафикът на кхат и кратом е най-разпространен.

Кетаминът продължава да доминира в трафика на синтетични нови психоактивни вещества, въпреки че през 2023 г. изземванията на синтетични канабиноиди отбелязват рязко увеличение в Африка.

Докато преди десетилетие по-голямата част от трафика на кетамин се осъществява в Южна, Източна и Югоизточна Азия, към момента се е разширил значително, включително към други подрегиони в Азия, Европа, Северна и Южна Америка и Африка, а изземванията рязко се увеличават между 2018 и 2022 г., преди да намалее отново през 2023 г. Въпреки това, общата тенденция в изземванията на кетамин през последните две десетилетия изглежда показва възходяща тенденция. През 2024 г. най-големите количества са докладвани от Тайланд, следван от Хонконг (Китай) и Виетнам.

КОЛИЧЕСТВО НОВИ ПСИХОАКТИВНИ ВЕЩЕСТВА, ИЗЗЕТО НА СВЕТОВНО НИВО В ПЕРИОДА 2010 – 2024 Г. (В ТОНОВЕ)

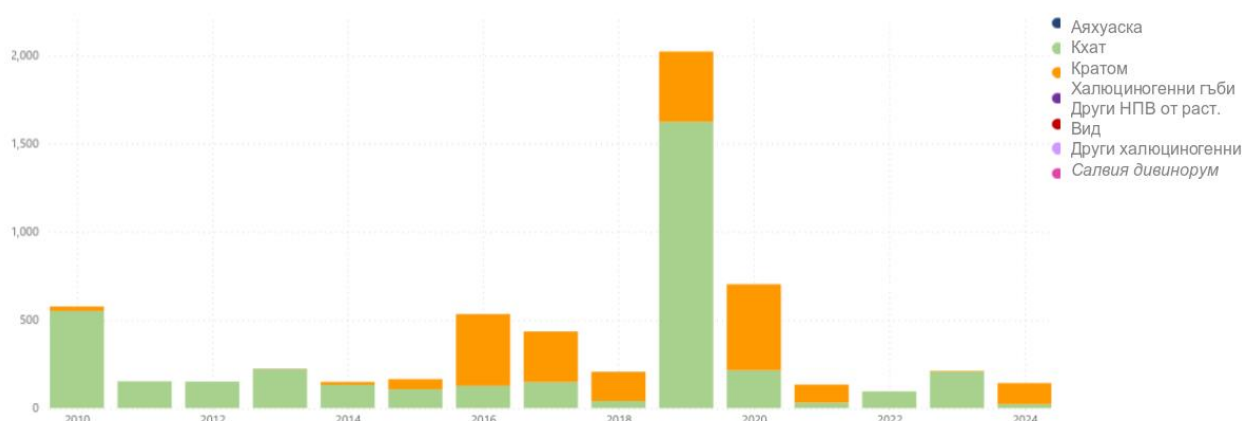
Източник: Световен доклад за наркотиците 2026, UNODC

По отношение на регионалното разпределение, сравнението на периодите 2015 – 2019 г. и 2020 – 2024 г. показва продължаващо доминиране на изземванията на синтетични нови психоактивни вещества, извършени в Източна и Югоизточна Азия (главно свързани с кетамин), както и увеличение в Западна и Централна Европа (главно свързано с кетамин и синтетични катинони) и в Западна и Централна Африка, главно свързано с появата на куш, който е пълнен с различни нови психоактивни вещества, включително синтетични канабиноиди и нитазени. Изземванията на нови психоактивни вещества в Северна Америка показват спад, въпреки че по-голямата част от този спад се дължи на липсата на докладване през последните години.

Броят на държавите, докладващи изземвания на синтетични НПВ, се е увеличил от средно само 5 в периода 2000 – 2004 г. до 80 в периода 2010 – 2014 г., преди да достигне пик в периода 2015 – 2019 г. със средно 111 държави. През периода 2020 – 2024 г. средно **86 държави** годишно са докладвали случаи на изземване на синтетични нови психоактивни вещества.

Въпреки че през последните години нивата на изземвания на **растителни нови психоактивни вещества** остават ниски, все по-често се наблюдава доминиране от страна на кратом, следван от кхат. За разлика от възходящата тенденция при изземванията на синтетични нови психоактивни вещества, тези на растителни наркотици се колебаят, макар и да остават на ниски нива в периода 2021 – 2024 г. Общите изземвания на растителни нови психоактивни вещества между 2020 и 2024 г. са с около 60% по-ниски, отколкото между 2015 и 2019 г., като броят на държавите, докладващи изземвания на растителни нови психоактивни вещества, е спаднал средно от 54 (2015 – 2019 г.) на 28 (2020 – 2024 г.). От друга страна, 86 държави са съобщили за изземвания на синтетични нови психоактивни вещества между 2020 и 2024 г. Пазарът се измества от кхат към кратом: като кратомът съставлява 56% от изземванията между 2020 и 2024 г., докато делът на кхат постоянно намалява до 44%. Други нови психоактивни вещества на растителна основа, като халюциногенни гъби, аяхуаска или салвия дивинорум, също са били конфискувани през годините, но общият им дял в световните данни остава много ограничен.

КОЛИЧЕСТВО НОВИ ПСИХОАКТИВНИ ВЕЩЕСТВА ВЪВ ВИД НА РАСТИТЕЛНА МАСА, ИЗЕТИ В ПЕРИОДА 2010 – 2024 Г. НА СВЕТОВНО НИВО (В ТОНОВЕ)

Източник: Световен доклад за наркотиците 2026, UNODC

По отношение на географското разпространение обаче трафикът на кхат е много по-разпространен от трафика на кратом. Изземванията на кхат са докладвани от 36 държави между 2020 и 2024 г., докато на кратом са докладвани от 11 държави. Повечето държави, докладвали в периода между 2020 и 2024 г., се намират в Европа и Африка (съответно 17 и 16), докато повечето държави, докладвали за изземвания на кратом, се намират в Азия (5) и Европа (5).

Според данните през 2024 г. най-големи количества иззети нови психоактивни вещества от растителен тип са от **кратом (119,38 тона)**, следвани от **кхат (22,59 тона)**. Съотношението през 2023 г. е почти обратното. Количествата на останалите нови психоактивни вещества от растителен тип остават минимални.

Докато преди десетилетие по-голямата част от **трафика на кетамин** се осъществява през Южна, Източна и Югоизточна Азия, сега този трафик се разширява към други подрегиони, включително Азия, Европа, Северна и Южна Америка и Африка. Изземванията на кетамин са се увеличили през последните две десетилетия, особено между 2018 и 2022 г., преди да намалее отново донякъде през 2023 и 2024 г. Повечето от изземванията на кетамин продължават да се извършват предимно в Източна и Югоизточна Азия (83% от глобалните изземвания на кетамин), следвани от Европа (7%) и Северна и Южна Америка (5%) и Африка (2%) през периода 2020 – 2024 г. През последното десетилетие обаче се наблюдава ясно изместване от Източна Азия към Югоизточна Азия. Изглежда, че трафикът на кетамин е предимно в рамките на региона (с изключение на Океания и Африка) и основните концентрации на трафик изглежда са в Азия, следвана от Европа и Северна и Южна Америка. Има индикации, че кетаминът се произвежда

законно в Индия и след това се изнася главно за Германия, където не се контролира съгласно закона за наркотиците, а съгласно по-малко строгия Закон за лекарствените продукти (Arzneimittelgesetz). Впоследствие кетаминът попада в незаконни канали и се пренася контрабандно през страната и до съседна Нидерландия за по-нататъшно разпространение в Европа и отвъд нея. За повечето региони извън Азия Нидерландия се явява като основна страна на

произход на кетамин.

Пазарът на незаконна търговия с кетамин се е разширил отвъд Азия, като употребата му се е увеличила, а вредите са се появили в нови региони. Най-високите нива на остатъци от кетамин в отпадъчните води са открити в Северна Америка и няколко държави от Западна и Централна Европа. Данните от избрани градове в Западна и Централна Европа показват увеличение на консумацията на кетамин, по-специално между 2024 г. и 2025 г. Същевременно има доказателства за нарастващи вреди от кетамин в Западна и Централна Европа, включително повече хора, постъпващи на лечение с кетамин като основен наркотик, въпреки че общият брой на лекуваните остава относително нисък в сравнение с други вещества.

Фентанилът и неговите производни продължават да са причина за най-големия дял от вредите от немедицинската употреба на синтетични опиоиди от групата на нови психоактивни вещества, особено в Северна Америка, като появата на пазара на **нитазени и орфини**, които често са по-мощни от фентанилите, води до редица остри спешни случаи и фатални последици, пораждайки опасения за общественото здраве във все по-голям брой страни.

През последните години в различни страни се появяват нови синтетични опиоиди – аналози на нитазена (2019 г.), брорфин (2019 г.) и други аналози на орфина (2024 г.) – които може да са по-мощни от фентанилите. Нитазените изглежда са по-разпространени географски от фентанилите. От първия доклад, идентифициращ наличието на изотонитазен, през 2019 г. са идентифицирани най-малко **34 нитазена в 37 страни**. Само през 2024 г. 29 държави са докладвали на UNODC наличието на нитазени на своя пазар, в сравнение с 18 държави, които са докладвали наличието на аналози на фентанил.

От 2019 г. насам орфините все по-често се откриват в иззетите проби от наркотици и токсикологични случаи в поне 14 държави в Европа, Северна Америка и Океания. По подобен начин нитазените са свързани с редица смъртни случаи и случаи на предозиране, често в контекста на употреба на повече от едно вещество или в комбинация с множество нови психоактивни вещества. От 160-те случая на токсичност, свързани с нитазен, докладвани на UNODC през 2024 г., почти половината включват между 1 и 10 допълнителни нови психоактивни вещества. В Западна и Централна Европа и Северна Америка от 2022 г. насам са докладвани няколкостотин смъртни случая, свързани с нитазени, въпреки че е вероятно броят им да е подценен поради липса на рутинно откриване на нови наркотици. В Обединеното кралство между юни 2023 г. и август 2025 г. нитазените са свързани с приблизително 750 смъртни случая от предозиране. До 2024 г. броят на смъртните случаи, свързани с нитазени в Обединеното кралство, достига приблизително три пъти повече от броя на смъртните случаи, свързани с фентанил или негови аналози. През последните години почти половината от смъртните случаи от предозиране с опиоиди в Естония се дължат на нитазени; тоест, 61 смъртни случая през 2023 г. и 42 смъртни случая през 2024 г., предимно с участието на метонитазен и протонитазен. Всъщност смъртните случаи от предозиране, свързани с нитазен, изглежда са допринесли за обръщане на по-ранната тенденция на намаляване на смъртните случаи от предозиране в Естония. Клъстери или значителен брой смъртни случаи и случаи на остра токсичност, свързани с нитазени, са съобщени и във Франция, Германия, Латвия, Швеция и Норвегия. В Съединените щати, нитазените са причина за 338 смъртни случая от предозиране през 2023 г. и 409 смъртни случая през 2024 г.

В Съединените щати, брорфинът се продава като алтернатива на фентанила в смеси, известни като „*лилав хероин*“. През 2024 г. **35% от анализираните проби от спринцовки в Естония са дали положителен резултат за нитазени**. Други нитазени наскоро са продавани като фалшифицирани опиоиди (напр. оксикодон, бупренорфин или тапентадол) или бензодиазепини (напр. алпразолам) и са идентифицирани във вещества като ЗС-Р, кокаин, кетамин, GHB, метамфетамин, MDMA и канабиноиди.

Нитазени са отрити и във вейпове, продавани като THC в части от Европа и в Австралия. Наличието на аналози на нитазен е съобщено и в проби от лекарства или смеси, съдържащи синтетични канабиноиди, особено MDMB-4en-PINACA, в Бразилия, както и в Сиера Леоне, където нитазени и синтетични канабиноиди са съобщени в пробите „*куш*“, събрани във Фрийтаун през 2024 г. От 2021 г. насам „*куш*“ е съобщен и в други западноафрикански страни, въпреки че точният му състав не е потвърден. До 2023 г. смъртни случаи, за които се смята, че се дължат на „*куш*“, са съобщени в Гамбия, Гвинея, Либерия и Сиера Леоне. Бързото разпространение на синтетични опиоиди като нитазени и орфини, и по-ранни аналози на фентанил, може да се обясни с тяхната лекота на

синтез, икономическа привлекателност за производителите и трафикантите (малки количества могат да дадат хиляди дози) и способността на новите аналози да избягват регулаторния контрол в много юрисдикции. В допълнение към присъщите вреди, свързани с тези вещества, рискът, свързан със синтетичните опиоиди, произтича и от непредсказуемия характер на предлагането на наркотици, включително променливост в концентрацията, разреждането и смесването с други вещества (напр. ксилазин и/или медетомидин).

Синтетичните опиоиди се продават в различни форми, като таблетки, кристали, прах и пълнители за вейп, пръскани върху растителен материал или дори върху попивателна хартия, както и като фалшифицирани фармацевтични опиоиди, бензодиазепини и дори като опиоиди и стимуланти.

В световен мащаб **употребата на синтетични нови психоактивни вещества** продължава да е по-ниска от тази на повечето международно контролирани наркотици. Въз основа на наличните данни – главно от страни с високи доходи – употребата на синтетични нови психоактивни вещества като цяло е по-ниска от употребата на наркотици под международен контрол. За разлика от това, оскъдните данни за нови психоактивни вещества на растителна основа предполагат по-висока употреба в определени страни (напр. 7,85% от хората в Тайланд са използвали кратом през 2024 г. и 4,8% от хората в Кения са използвали кхат).

По отношение на смъртните случаи, обобщеното въздействие върху здравето на нови психоактивни вещества също изглежда много по-слабо от това на контролираните вещества. Ситуацията може да е по-малко ясна в Канада и Съединените щати, където голям брой хора са починали от употребата на фентанили (т.е. фентанил, контролирано вещество, и аналози на фентанил, някои от които не са контролирани) през последните години. В токсикологични изследвания, докладвани от 65 държави (с изключение на Съединените щати) до UNODC, средно само **1,6%** от хората, починали от директни причини, свързани с наркотици, през 2024 г. (или последната година, за която има данни), са имали ново психоактивно вещество в организма си, въпреки че точното идентифициране на нови психоактивни вещества може да липсва в някои държави.

Основен проблем с новите психоактивни вещества е, че хората, които ги употребяват, могат да го правят несъзнателно, особено когато тези субстанции се използват за фалшифициране на други наркотици. Такива фалшиви вещества могат да включват мощни опиоиди като аналози на фентанил или, по-скоро, нитазени, които не са под международен контрол, които са свързани със значителна смъртност от предозиране. Новите психоактивни вещества рядко са основният наркотик, за който хората търсят лечение за наркотична зависимост. От 2,9 милиона души, подложени на лечение за наркозависимост в 140 държави през 2024 г. (или последната година, за която са налични данни), по-малко от 1% са посочили нови психоактивни вещества като основен наркотик, който употребяват, а в 36-те държави, където са докладвани такива случаи, ролята на новите психоактивни вещества е била незначителна, което представлява 1,4% от всички хора на лечение в тези държави.

Източник: Световен доклад за наркотици 2026 г., UNODC,
НФЦ, НЦОЗА

<https://www.unodc.org/unodc/en/data-and-analysis/world-drug-report-2026.html>

Повече информация за ситуацията с новите психоактивни вещества в нашата страна може да откриете в Годишен доклад по проблемите, свързани с наркотиците и наркоманиите в България 2025 г.

НАЦИОНАЛЕН ФОКУСЕН ЦЕНТЪР
ЗА НАРКОТИЦИ И НАРКОМАНИИ

Издава:

Национален фокусен център за наркотици и наркомании

<https://www.nfp-drugs.bg/>

<https://ews-nfp.bg/>

Дирекция „Психично здраве и превенция на зависимостите“

Национален център по общественото здраве и анализи

За контакти:

София, 1431

бул. „Акад. Иван Е. Гешов“ № 15

тел.: 02 832 6137

e-mail: office@nfp-drugs.bg